

Beleidskader minimabeleid en schuldhulpverlening 2024 - 2027 ‘Niemand aan de zijlijn’

Voorwoord

Hierbij presenteer ik u het nieuwe beleidskader minima en schuldhulpverlening. Armoede en schulden zijn helaas nog steeds hardnekkige problemen in onze samenleving en dat treft vooral onze inwoners met een minimuminkomen. Het is onze taak als gemeente om hier verandering in te brengen. Met dit beleidskader willen we een duidelijk en effectief kader bieden voor het voorkomen en bestrijden van armoede en schulden. We streven naar een integrale aanpak waarin samenwerking tussen verschillende partijen centraal staat en waarin de behoeften van de mensen die het betreft altijd voorop staan.

Bij het tot stand brengen van dit kader zijn beleid, voorzieningen en regelingen opnieuw tegen het licht gehouden en deze worden aangescherpt waar nodig. Het nieuwe beleidskader is gerealiseerd dankzij een nauwe samenwerking tussen de gemeenteraad, maatschappelijke partners, Zaffier, de Cliëntenadviesraad en de gemeente zelf.

Als wethouder ben ik trots op de actieve en constructieve betrokkenheid van alle partijen bij het opstellen van dit beleidskader. Tijdens de algemene raadscommissie op 11 april 2024 hebben we gezamenlijk kunnen vaststellen dat er al zeer veel op het gebied van armoede en schuldhulpverlening in onze mooie gemeente gebeurt. Hier bouwen we op voort en we optimaliseren onze dienstverlening met oog voor ouderen en jongeren. De dienstverlening moet toegankelijk en eenvoudig zijn.

Met dit nieuwe beleidskader zetten we een samenhangend en stevig beleid neer op het terrein van armoede en schulden. Dit document vormt de leidraad voor ons streven naar een samenleving waarin iedereen de kans krijgt om volwaardig deel te nemen, ongeacht zijn of haar financiële situatie. Ik ben ervan overtuigd dat het een waardevol instrument zal zijn om iedereen naar vermogen mee te laten doen in de samenleving.

Marco Wieseahn
Wethouder Armoedebeleid en Schuldhulpverlening

Inhoud

1

Aanleiding en context

2

Kernboodschap en visie

3

Pijlers

4

Beleidsontwikkeling

5

Wat gaan we anders doen?

6

Vergoot het bereik

7

Financiële consequenties

8

Vervolg

Aanleiding en context

MET DIT KADER WORDT BEOOGD DAT ALLE INWONERS IN DE GEMEENTE BERGEN OPTIMAAL MEE KUNNEN DOEN ZONDER ONOVERKOMELIJKE FINANCIËLE BELEMMERINGEN.

Armoede en schulden kunnen iedereen overkomen. Door bijvoorbeeld de inflatie en sterk gestegen (energie)kosten raakten in 2022 armoede en schulden zichtbaar steeds meer mensen. Armoede betekent veel meer dan alleen niet kunnen rondkomen. Het raakt mensen in hun sociale leven, (mentale) gezondheid, leerprestaties, werk, ontwikkeling en in hun gevoel van eigenwaarde. Armoede zorgt ervoor dat inwoners steeds verder aan de zijlijn komen te staan. Armoede is een complex probleem, dat om een brede en integrale aanpak vraagt. Niet alleen om mensen te helpen, maar ook om grotere problemen en daarbij komende kosten voor de samenleving te beperken. .

Landelijke aanpak

Het Rijk is verantwoordelijk voor het waarborgen van de bestaanszekerheid van burgers, maar deze zekerheid is de afgelopen jaren voor steeds meer burgers onder druk komen te staan. In Nederland worden verschillende landelijke programma's en maatregelen geïmplementeerd om armoede en schulden aan te pakken.

Eén van de belangrijkste initiatieven is het programma "Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden", dat in 2022 is gestart onder leiding van toenmalig minister Schouten. Dit programma heeft als doel:

1. te komen tot een halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in 2025 ten opzichte van 2015;
2. een halvering van het totaal aantal personen in armoede, en;
3. een halvering van het aantal huishoudens in de problematische schulden in 2030 ten opzicht van 2015.

Ook is er met dit programma een inkomensverhoging voor minima doorgevoerd via een stijging van het minimumloon en uitkeringen.

Bergense aanpak

In september 2022 is in de gemeente Bergen een nieuw college geïnstalleerd. Onderdeel van het raadsakkoord is de realisatie van een breed armoedebelied. Iedereen kan in een situatie terechtkomen waarin armoede en schulden ontstaan. In onze steeds sneller veranderende complexe maatschappij lukt het niet iedereen om altijd op eigen kracht mee te doen.

Soms is (tijdelijke) ondersteuning nodig. Een laag inkomen, financiële zorgen en schulden, gezondheid en mogelijkheid tot meedoen zijn onderling sterk met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar. Het één leidt vaak tot het ander.

Dit brede beleidskader is daarom een integraal stuk waarin de kaders voor het armoede- en schuldhelpverleningsbeleid voor de komende jaren worden vastgelegd. Hier beschrijven we hoe we door het versterken van de bestaanszekerheid en het voorkomen van schulden, de komende jaren aandacht geven en ondersteuning bieden aan inwoners die moeilijk rondkomen.

Doelgroep

De doelgroep van dit beleidskader zijn inwoners van de gemeente Bergen met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum. Hierbij geldt de groep met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum als primaire doelgroep voor het armoedebeloid. Voor zover dit beleidskader betrekking heeft op schuldhelpverlening en schuldenpreventie komen alle Bergenaren hiervoor in aanmerking.

Wettelijke achtergrond en bestuurlijke kaders

Het wettelijk kader van dit beleidskader wordt gevormd door de volgende wet- en regelgeving:

- Participatiewet;
- Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW);
- Wet Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ);
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004;
- Wet gemeentelijke schuldhelpverlening;
- Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen.

Er wordt met dit beleidskader aangesloten bij bestaande kaders:

- Het integraal beleidskader sociaal domein 2023 – 2026;
- Het gebiedsplan sociale basis 2023 – 2024;
- Het beleidsplan schuldhelpverlening 2022 – 2025.

Leeswijzer

Het beleidskader minima en schuldhelpverlening 'Niemand aan de zijlijn' beschrijft de doelen en acties die de gemeente Bergen de komende jaren gaat uitvoeren om ondersteuning te bieden aan inwoners met een laag inkomen en/ of met (dreigende) schulden. We doen dit aan de hand van de vier pijlers: Inkomen, schuldpreventie en schuldhelpverlening, gezondheid en meedoen

Kernboodschap en visie

Kernboodschap Sociaal Domein

De missie in het integraal beleidskader sociaal domein is verwoord in één gezamenlijke kernboodschap: "Iedereen in onze gemeente hoort erbij!"

Daarom is het belangrijk dat je mee kunt doen in je eigen omgeving, dat je iets kunt doen voor een ander en dat je hulp en ondersteuning krijgt als dat nodig is. Meestal kun je dat zelf of met hulp van vrienden, familie of vrijwilligers. Als dat niet (meer) lukt dan is de gemeente er voor je om met je mee te denken of je de weg te wijzen.

Het beleidskader minima sluit aan bij deze kernboodschap. Met dit kader wordt beoogd dat alle inwoners in de gemeente Bergen optimaal mee kunnen doen zonder onoverkomelijke financiële belemmeringen.

Visie

In de gemeente Bergen heeft iedereen een toereikend inkomen om mee te kunnen doen.

Eigen regie, zelfredzaamheid en veerkracht zijn belangrijke waarden binnen de gemeente Bergen. Deze waarden zijn een belangrijk uitgangspunt bij de ondersteuning van inwoners. Inwoners die recht hebben op ondersteuning en regelingen maken hier ook gebruik van. We streven ernaar dat alle inwoners in hun basisbehoeften kunnen voorzien.

Voor degenen die hier (nog) niet zelfstandig in kunnen slagen, bieden we een vangnet met inkomensondersteunende maatregelen. Daarnaast ondersteunen we inwoners met een laag inkomen zoveel mogelijk om hun situatie te verbeteren. Ons beleid richt zich dus niet alleen op het verzachten van de gevolgen van een te laag inkomen, maar ook op het bieden van perspectief. We willen voorkomen dat mensen in de schulden raken en streven ernaar om mensen die al in de schulden zitten zo snel en effectief mogelijk te helpen.

Dit wordt gedaan op een manier die voor alle inwoners toegankelijk is door integraal samen te werken binnen het Sociaal Domein en de ondersteuningsmogelijkheden proactief onder de aandacht te brengen bij de inwoners. Door nauw samen te werken met verschillende maatschappelijke partners en instanties versterken we de bestaanszekerheid van onze inwoners.

Pijlers

We transformeren de missie en visie naar vier fundamenteën die de grondslag vormen voor het beleidskader.

1. Inkomen

De gemeente heeft geen rol in inkomensbeleid, maar speelt wel een cruciale rol bij het bieden van een vangnet aan burgers met een laag inkomen die moeilijk rond kunnen komen. In uitzonderlijke of specifieke situaties kan het voorkomen dat de algemene landelijke voorzieningen niet toereikend zijn om in de basisbehoeften te voorzien. In zulke gevallen bieden wij gerichte ondersteuning.

Doel

Zorgen voor voldoende en voorspelbaar inkomen om in de basisbehoeften te voorzien.

2. Schuldenpreventie en Schuldhulpverlening

Schulden vormen een ernstig probleem voor degenen die ermee te maken krijgen, aangezien ze vaak leiden tot stress, gezondheidsproblemen en hoge maatschappelijke kosten. In dit geval geldt dat voorkomen beter is dan genezen. Daarom verstrekken wij informatie, advies en voorlichting om (problematische) schulden te voorkomen. Daarnaast maken we duidelijke afspraken met externe partijen, zoals banken, nutsbedrijven, woningcorporaties en zorgverzekeraars. Elke burger is primair verantwoordelijk voor de financiële verplichtingen die hij of zij aangaat en voor het nakomen daarvan. Als er toch een schuldsituatie ontstaat, verwachten we dat de burger deze situatie in eerste instantie onderling en zelfstandig oplost. Indien er een problematische schuldsituatie dreigt te ontstaan, bieden we ondersteuning.

Doel

Burgers helpen zelfredzaam te worden, zodat zij de controle en grip op hun financiën terugkrijgen en hun (problematische) schulden kunnen aflossen.

3. Gezondheid

Burgers met een laag inkomen maken doorgaans vaker gebruik van zorg, maar hebben niet altijd voldoende financiële middelen om deze zorg te bekostigen. Dit kan ertoe leiden dat zij zorg vermijden, wat kan resulteren in verslechtering van hun gezondheid en levenskwaliteit. Dit kan weer andere problemen met zich meebrengen, zoals verminderde mobiliteit of arbeidsongeschiktheid, wat hun participatie in de samenleving belemmert.

Doel

Toegang tot goede en betaalbare zorg voor iedereen verzekeren.

1 De Pijlers zijn de hoofdthema's waarop het beleid is gebouwd.

2 Kaders zijn de richtlijnen en regels die bepalen hoe het beleid moet worden uitgevoerd en binnen welke grenzen de maatregelen moeten blijven

4. Meedoen

Inwoners met een laag inkomen hebben vaak minder mogelijkheden om deel te nemen aan sportieve, culturele, educatieve of sociale activiteiten. Dit verhoogt het risico op sociale uitsluiting. Ook vergroot dit het risico op gezondheidsproblemen, zoals overgewicht. Ook voor eventuele kinderen in een gezin heeft een laag inkomen aanzienlijke gevolgen. Deelname aan dergelijke activiteiten biedt plezier en ontspanning, draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling en helpt sociale uitsluiting te voorkomen.

Doel

Alle inwoners volwaardig te laten participeren in de samenleving, van sport en cultuur tot onderwijs en gezondheidszorg. Hierbij staan eigen verantwoordelijkheid en keuzevrijheid centraal, zodat iedereen kan kiezen hoe en aan welke activiteiten zij deelnemen, en zo actief betrokken kunnen zijn in sociale netwerken

Beleidsontwikkeling

Onderzoek

Onderzocht is wat de effecten zijn van het landelijke en lokale beleid op de inkomens van minima. Ook is de omvang van de doelgroep voor het armoedebelief en het bereik van de minimaregelingen onderzocht. Verder hebben we gesprekken gevoerd en afstemming gezocht met diverse partners en vertegenwoordigers van inwoners, zoals maatschappelijke organisaties en particuliere initiatieven en stichtingen gericht op minima, zoals de voedselbank en de kledingbank.

In de bijlagen zijn de armoedemonitor, de inkomenseffectrapportage en alle huidige maatregelen terug te vinden.

Conclusies voor nieuw beleid

De overall conclusie is dat we een uitgebreid en goed pakket aan regelingen hebben. Uit de inkomenseffectrapportage blijkt dat bijna alle huishoudens rond kunnen komen als zij gebruikmaken van de regelingen en toeslagen waar zij recht op hebben. Werken vanuit de bijstand loont voor alle huishoudens en zorgt ervoor dat het maandelijks budget hoger is dan de bijstand. Hierop willen wij verder op bouwen.

Als we inzoomen op de resultaten van de armoedemonitor, inkomenseffectrapportage en de gevoerde gesprekken met partners trekken we een aantal deelconclusies.

Deze worden per pijler weergegeven. In het volgende hoofdstuk worden de bijbehorende maatregelen benoemd.

1. Inkomen

1. Onze minimaregelingen tot 120% zorgen voor een stabiele ondergrens voor bestaanszekerheid (bestaansminimum).
2. Ieder type huishouden heeft op verschillende inkomensniveaus een andere (financiële) situatie, dit kunnen we niet met een generieke regeling oplossen. Daarom bieden we maatwerk door te kijken naar wat iemand nodig heeft.
3. Als een inwoner aan het werk gaat wordt deze geconfronteerd met extra kosten. Dit kan een armoedeval veroorzaken

2. Schulden en preventie

1. Er is meer inzet nodig voor preventie van schulden bij jongeren. Dit komt onder andere doordat voor jongeren de verleiding groot is om op afbetaling te kopen en (dure) abonnementen af te sluiten, of risicovolle investeringen te doen.
2. Inwoners ervaren door schaamte een drempel naar ondersteuning bij financiële problemen en toeleiding naar schuldhulpverlening.

3. Gezondheid

1. Er is een toename van mentale gezondheidsproblemen in de samenleving.
2. Alleenstaande inwoners met een zorgvraag kunnen niet rondkomen ook al maken zij gebruik van alle minimaregelingen. Zij hebben bij een inkomen van 100 en 110% niet voldoende inkomen om alle uitgaven te bekostigen (dat wil zeggen: zowel de basisuitgaven als een bedrag dat wordt uitgegeven aan sociale participatie).

4. Meedoen

1. Minimaregelingen blijven noodzakelijk om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen.
2. We schenken specifiek aandacht aan een aantal risicogroepen. Een aantal doelgroepen heeft een groter risico op bestaansonzekerheid. Dit zijn alleenstaanden die chronisch ziek zijn en een deel van de AOW-gerechtigden met een laag inkomen. Zij komen wettelijk gezien, door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, niet meer in aanmerking voor de individuele inkomenstoeslag.

Wat gaan we anders doen?

Voor de doorontwikkeling van het minimabeleid richten we ons, conform de opdracht van de gemeenteraad, op het voortzetten van de huidige maatregelen, op preventie (het voorkomen van problemen), ondersteunen en activeren (uit de problemen komen) en op het bieden van perspectief. Per pijler worden de maatregelen benoemd waarop we doorbouwen voor een stevig en toegankelijk beleid.

1. Inkomen

Ouderen met een minimuminkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum extra ondersteunen door verhogen van het budget voor maatschappelijke participatie. Een deel van de AOW-gerechtigden heeft een laag inkomen. Zij komen wettelijk gezien, door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, niet meer in aanmerking voor de individuele inkomenstoeslag. Dit is een jaarlijks bedrag dat uitgekeerd wordt als een inwoner minimaal 3 jaar lang een laag inkomen heeft. De individuele inkomenstoeslag is vrij besteedbaar, maar ook bedoeld voor onvoorziene uitgaven. Met het wegvallen van deze toeslag voor ouderen hebben zij het extra lastig als zij een financiële tegenvaller hebben. Door het verhogen van het maatschappelijke participatiebudget compenseren we het wegvallen van deze toeslag.

2. Invoeren uitstroompremie

Duurzaam uitstromen uit de bijstand naar werk draagt bij aan financiële zekerheid, persoonlijke ontwikkeling en een kans om uit de armoedespiraal te komen. De uitstroompremie is een instrument om terugval in inkomen te voorkomen. De extra kosten die aan het werkgaan met zich meebrengt (denk aan bijv. kosten voor kleding) kunnen hiermee worden gecompenseerd en men kan een buffer opbouwen. Met een eenmalige uitstroompremie voor langdurig bijstandsgerechtigden stimuleren we ook mensen om deze stap te zetten.

2. Schulden en preventie

1. Visieplan Schuldhulpverlening 2025-2027

De ingezette lijn en acties worden voortgezet volgens het beleidsplan schuldhulpverlening 2022 – 2025. Het Rijk is in 2024 gekomen met de 'basisdienstverlening schuldhulpverlening'. Hiermee wordt beoogd dat iedere gemeente een aantal zaken heeft geregeld op het gebied van schuldhulpverlening. We onderzoeken of dit impact heeft op de huidige dienstverlening en of er een aanvulling nodig is op het huidige kader schuldhulpverlening door deze aan te passen met extra inzet zoals het opkopen van problematische schulden. Dit wordt verder uitgewerkt in een visieplan schuldhulpverlening van Zaffier. Het huidige beleidsplan heeft zeer veel ondersteuningsmogelijkheden die passend zijn bij de problematiek en de ondersteuningsbehoefte van de inwoner. Zaffier en het sociaal team Bergen zetten fors in op (budget)begeleiding en om gedragsverandering te bewerkstelligen.

2. Jongerenperspectief fonds als maatregel op toename van schulden onder jongeren

Het Jongerenperspectieffonds (JPF) is een initiatief gericht op het ondersteunen van jongeren die kampen met problematische schulden. Het doel is om jongeren weer perspectief te bieden door hun financiële situatie te stabiliseren en hen te begeleiden naar een schuldenvrije toekomst. We helpen jongeren door hun problematische schulden te saneren. Het uiteindelijke doel is om jongeren weer perspectief te bieden, zodat ze hun leven weer op de rails kunnen krijgen en kunnen werken aan een stabiele toekomst.

3. Gezondheid

1. Extra maatregelen voor inwoners met mentale problemen

Inwoners met mentale problemen hebben vaak extra moeite om mee te kunnen doen. Zaffier is gestart met een pilot waarin lifecoaches worden ingezet. Door intensieve begeleiding en nauwe samenwerking met zowel de GGZ als de GGD worden inwoners ondersteund bij het zetten van stappen binnen participatie en waar mogelijk richting werk. Ook is er een pilot gestart waarbij GGZ coaches bij Zaffier op locatie werken om de korte lijnen te versterken. Hierbij is het uitgangspunt dat inwoners die problemen hebben verder geholpen kunnen worden in het voorveld en voorkomen wordt dat problemen verergeren.

2. Maatregel inwoners met een zorgvraag

Het hebben van een chronische zorgvraag mag geen reden zijn om niet rond te kunnen komen. Dit bereiken we door het blijven aanbieden van het gemeentelijk zorgverzekeringspakket en deelname aan interventies die gezondheid bevorderen.

4. Meedoen

1. Ontschot de maatschappelijke participatie regeling: regie bij de inwoners

Ontschot het budget waarmee minima kunnen betalen bij aanbieders die zijn aangesloten bij de deze regeling. Dit tegoed kan vrij besteedbaar zijn. Een vrij besteedbaar budget draagt bij aan de eigen regie en zelfredzaamheid van inwoners uit Bergen. Niet iedereen met een laag inkomen heeft dezelfde behoeften. Het ontschotten van het budget maakt het mogelijk om meer op maat gemaakte oplossingen te bieden die beter aansluiten bij de individuele situaties van de inwoners.

Vergroot het bereik

De gemeentelijke regelingen bieden (extra) financiële bestedingsruimte. Voor sommige huishoudens is dat noodzakelijk om maandelijks rond te kunnen komen. Daarnaast is het belangrijk dat minima ook gebruikmaken van de landelijke toeslagen waar zij recht op hebben. In de praktijk is echter de ervaring dat huishoudens van enkele, of soms van geen, regelingen gebruikmaken, terwijl de noodzaak van het gebruik er wel is om maandelijks rond te kunnen komen³. Het vergroten van het bereik van minimaregelingen, oftewel ervoor zorgen dat meer mensen die recht hebben ook daadwerkelijk gebruik maken van de regelingen kan op verschillende manieren worden bereikt.

1. Invoeren BergenPas

Een BergenPas kan oplossing bieden op meerdere vlakken. Zo kan het helpen bij het vergroten van het bereik, maar ook voor het vereenvoudigen van regelingen. Alle inwoners ontvangen een Bergenpas. De BergenPas bestaat uit 2 delen: een kortingspas en een minimapas. Met de kortingspas kunnen alle inwoners kortingen krijgen bij de ondernemers uit Bergen die zich hierbij aansluiten. Op de kortingspas kan een minimagedeelte worden toegevoegd voor degenen die dit nodig hebben. Dit bestaat dan uit een tegoed waarmee minima kunnen betalen bij aanbieders die zijn aangesloten bij de pas. Voor de buitenwereld is er geen verschil te zien tussen de passen. Dit voorkomt stigmatisering en schaamte om de pas te gebruiken. Een minimapas vergroot daarbij de mogelijkheden tot volwaardige participatie van een inwoner en geeft de inwoner meer eigen regie en keuzevrijheid. De inwoner hoeft niet steeds een aanvraag in te dienen als hij een regeling wil aanvragen, want alle tegoeden vanuit het minimabeleid staan automatisch op de pas. Het voordeel van een kortingspas is dat dit tevens een impuls geeft aan lokale ondernemers en deze ook interessant is voor toerisme.

2. Implementatie Geldfit Lokaal

Lokaal is bedoeld om inwoners van gemeenten te helpen hun financiële situatie te verbeteren en schulden te voorkomen. Geldfit Lokaal biedt een laagdrempelige, toegankelijke manier voor mensen om inzicht te krijgen in hun financiën en hen te voorzien van passende ondersteuning en advies. Hiervoor wordt het bestaande inloopsprekuur "Geldzaken" omgevormd tot een Geldfit lokaal punt. Bij Geldfit lokaal bieden we hulp aan bij het invullen van formulieren en het verzamelen van benodigde documenten. Een belangrijk onderdeel van Geldfit Lokaal is het vergroten van de financiële bewustwording onder inwoners. Door middel van campagnes en voorlichting worden mensen geïnformeerd over hoe ze hun financiën beter kunnen beheren.

3. Proactieve benadering

Verstrek ambtshalve de regelingen die mogelijk zijn zoals de individuele inkomenstoelage en de Bergenpas.

³ 14% van de inwoners die recht heeft op de maatschappelijke participatieregeling maakt hier gebruik van

16% van de inwoners die recht heeft op bijzondere bijstand maakt hier gebruik van

20% van de inwoners die recht heeft op het jeugdfonds sport en cultuur maakt hier gebruik van

4. Vereenvoudiging van aanvraagprocessen

Door het digitale aanvraagstelsel door te ontwikkelen kan gezorgd worden voor eenvoudige aanvraagprocedures die eenvoudig en begrijpelijk zijn, met duidelijke instructies en minder bureaucratie. We werken, waar mogelijk, met vooraf ingevulde gegevens. Dit zijn vooraf ingevulde formulieren met informatie die al bekend is, zodat inwoners minder gegevens hoeven in te vullen. We gebruiken technologie om delen van het proces te automatiseren, zoals het controleren van inkomensgegevens en het beoordelen van standaardaanvragen.

5. Educatie en Training

We gaan ondersteuners extra handvaten geven. We trainen medewerkers van de partnerorganisaties zoals het UWV en de Belastingdienst, welzijnsorganisaties, en vrijwilligers zodat zij goed geïnformeerd zijn over de beschikbare regelingen en hoe zij deze informatie kunnen overbrengen. We bieden workshops aan over financiën en budgettering, zodat inwoners beter begrijpen hoe ze toegang kunnen krijgen tot en profiteren van minimaregelingen.

6. Actief gebruik maken van feedback

We vragen om feedback van inwoners die gebruik maken van de regelingen om te begrijpen wat werkt en wat niet. De feedback gebruiken we om de regelingen en de informatievoorziening continu te verbeteren.

Financiële consequenties

De kosten voor de uitvoering van dit beleidskader worden gedekt uit:

1. Reguliere middelen op de begroting; De reguliere middelen op de begroting bestaan uit de middelen voor armoedebelief en schuldhulpverlening.
2. Extra middelen van het Rijk of andere tijdelijke projectmiddelen; Het Rijk stelt in de loop van de aankomende jaren extra middelen ter beschikking om uitvoering te geven aan de bestrijding van armoede. De beschikbare middelen worden ingezet voor de maatregelen die beschreven worden binnen dit beleidskader.
3. Extra middelen voor de BergenPas. De structurele en implementatiekosten (eenmalig) bedragen voor het eerste jaar gezamenlijk € 119.034. De jaren daarna zullen de kosten lager worden omdat de eenmalige implementatiekosten komen te vervallen. Hier is nog geen dekking voor.
4. Extra middelen voor de uitstroompremie. Uitgaande van een uitstroom van 3% van de doelgroep, gaat het in Bergen om 8 personen. Met een uitstroompremie van eenmalig € 1.500 gaat het om een bedrag van € 12.000 per jaar. Deze worden gedekt uit de besparing van de BUIG middelen.
5. Extra middelen voor het verhogen van het meedoen budget voor AOW- gerechtigden met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum. De hoogte is afhankelijk van de keuze die gemaakt wordt voor de hoogte van het extra meedoen budget. Uitgaande van een verhoging van € 100 en 500 ouderen bedraagt dit € 50.000 per jaar. De hoogte van het budget dient te worden vastgesteld. Hier is nog geen dekking voor.

Vervolg

Communicatie

Het armoedebeleid staat of valt bij goede communicatie over de voorzieningen. Hierbij is niet alleen de manier van communiceren belangrijk maar ook de plek en het moment van communicatie. We zorgen voor proactieve communicatie die aansluit bij de belevingswereld van inwoners. Alle inzet die geïmplementeerd en uitgevoerd wordt, moet zo eenvoudig, duidelijk en toegankelijk mogelijk overgebracht worden aan de inwoner.

Speerpunten in onze communicatiestrategie zijn:

- Signaleren van problemen en inwoners motiveren; informeren over het herkennen van financiële problemen en inwoners motiveren hulp te zoeken.
- Toegankelijkheid vergroten; informatie moet eenvoudig en duidelijk vindbaar zijn.
- We gaan meer gebruik maken van vindplaatsen om de risicogroepen te bereiken en de informatie over onze regelingen te verspreiden. We denken hierbij aan het ondernemersloket, Kamer van Koophandel, lokale werkgevers, kerken, wijkcentra, scholen, bibliotheek, het consultatiebureau en de ouderenbond.
- Promoten van informatie aan inwoners, samenwerkingspartners, interne collega's.
- De uitgaande brieven en aanvraagformulieren zijn op taalniveau B1

Monitoring en evaluatie

In 2023 is er een 0 meting uitgevoerd waarbij de omvang van de doelgroep voor het armoedebeleid en het bereik van de minimaregelingen is onderzocht. Jaarlijks zal er een armoedemonitor plaats vinden om zo het effect van dit beleidskader te meten. De gemeenteraad zal over de uitkomsten van deze evaluatie worden geïnformeerd. Hierin worden de toename van het bereik van de regelingen, de kosten en het effect geëvalueerd.

Afhankelijk van de uitkomsten van deze evaluatie wordt het beleid mogelijk bijgesteld

NIEMAND AAN DE ZIJLIJN

Bijlagen

BELEIDSKADER
MINIMABELEID EN
SCHULDHULPVERLENING
2024-2027

1

Overzicht
regelingen

2

Armoedemonitor

3

Inkomens
effectrapportage

Overzicht regelingen

Deze bijlage is een flexibel document waarin we maatregelen kunnen toevoegen of verwijderen als dat nodig is. Het maakt geen deel uit van het beleidskader, maar geeft een overzicht van de belangrijkste maatregelen die op basis daarvan worden uitgevoerd. De lijst hieronder geeft voorbeelden van genomen en geplande maatregelen. Als we het in dit document over 'minima' hebben, bedoelen we huishoudens met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum.

Pijler 1 Inkomen

Maatregel	Toelichting	Doelgroep	Structureel/ Tijdelijk
Individuele bijzondere bijstand	Bijzondere bijstand is bedoeld voor bijzondere noodzakelijke kosten die niet via een andere regelingen vergoed worden.	Inwoners met een laag inkomen (tot 120% van het wettelijk sociaal minimum)	Structureel
Individuele inkomenstoeslag	Een jaarlijkse toeslag als aanvulling op uw inkomen. Deze wordt indien mogelijk ambtshalve verstrekt	Inwoners langer dan 3 jaar met een laag inkomen (tot 120% van het wettelijk sociaal minimum)	Structureel
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Tarieven afvalstoffenheffing, waterschapsbelasting en rioolheffing zijn gedeeltelijk afhankelijk van huishoudgrootte	100% Wsm	Structureel
Ouderbijdrage school	Basisonderwijs: € 100 Voortgezet: € 125 MBO: € 200	120% WSM	Structureel
Computerregeling schoolgaande kinderen	€ 600 (eens per 5 jaar)	120% WSM	Structureel

Pijler 2 Schuldhulpverlening

Maatregel	Toelichting	Doelgroep	Structureel/ Tijdelijk
Gift bij uitkering is per 1 april 2023 verhoogd naar € 1.200,-	Dit betekent dat mensen die een bijstandsuitkering krijgen, een gift tot dit bedrag kunnen ontvangen zonder dat dit invloed heeft op hun uitkering. Deze maatregel helpt om financiële steun van vrienden of familie mogelijk te maken zonder dat het hun uitkering verlaagt.	Inwoners met een laag inkomen (tot 120% van het wettelijk sociaal minimum)	Structureel
Preventief schuldenbeleid en vroegsignalering	Door samenwerking met o.a. woningbouwcorporaties en energieleveranciers wordt een preventief schuldenbeleid gevoerd om te voorkomen dat betalingsachterstanden problematische schulden worden. Verder is er een meldpunt vroegsignalering van schulden ingericht bij uitvoeringsorganisatie Zaffier. Betalingsachterstanden van inwoners bij zorgverzekeraars, energiemaatschappijen en waterbedrijven worden gemeld bij dit meldpunt waarna een medewerker contact met de inwoners opneemt en hulp aanbiedt.	Alle inwoners van bergen	Structureel
Ondersteunende programma's	We zijn al aangesloten bij Bereken uw Recht, Geldplannen en Geldfit. Bereken uw Recht is een makkelijke tool waarmee inwoners kunnen nagaan voor welke toeslagen en regelingen zij in aanmerking komen en om welk bedrag het gaat. Geldplannen zijn een goede manier om grip te krijgen op je geld. Inwoners kunnen een plan invullen dat past bij hun situatie. Er worden ook tips gegeven over hoe je geld kan besparen en inkomen kan vergroten. Geldfit is een platform waarop inwoners veel informatie kunnen vinden en checks kunnen doen die past bij hun situatie. Ook wordt door uitvoeringsorganisatie Zaffier een budgetcursus gegeven.	Alle inwoners van bergen	Structureel
Laagdrempelige hulp bij financiële problemen	Inwoners met financiële problemen moeten snel en laagdrempelig geholpen worden. Het sociaal team en vroegsignalering spelen hierin een cruciale rol. Zij kunnen inwoners via korte lijnen naar de juiste afdeling begeleiden. Inwoners worden dan direct geholpen en er worden direct vervolgspraken gemaakt	Alle inwoners van bergen	Structureel
Bevorderen financiële en sociale zelfredzaamheid van statushouders	Statushouders beginnen vaak met een uitkering en blijken kwetsbaar te zijn voor schulden en een (te) laag inkomen. Statushouders worden daarom door de gemeente ondersteund bij het bereiken van (duurzame) financiële zelfredzaamheid.	Statushouders	Structureel

Samenwerking met het maatschappelijk middenveld	Uitvoeringsorganisatie Zaffier werkt samen met vrijwilligersorganisaties en welzijnsorganisaties om inwoners grip te geven op hun financiën. Zo helpen vrijwilligers van de Thuisadministratie van Humanitas inwoners weer grip te krijgen op de administratie. Ook bieden zij steun bij het aanvragen van financiële regelingen/tegemoetkomingen, kwijtscheldingen of in het contact met instanties. Voor jongeren tussen de 16 en 24 jaar kan een buddy ingeschakeld worden van Humanitas die helpt bij vragen of problemen op het gebied van geld en regelzaken. De buddy denk mee, geeft tips en adviezen en biedt steun. Mee & de Wering helpt met het beantwoorden van vragen over geldzaken en uitkeringen, geeft informatie en advies en helpt bij het invullen van (belasting)formulieren. Ze helpen om een overzicht te maken van de financiën, zodat inwoners geldzaken weer zelfstandig op orde kunnen houden. Bij grotere problemen denken ze mee over bij welke organisatie inwoners het best terecht kunnen.	Alle inwoners van bergen	Structureel
Inkomensbeheer kwetsbare inwoners	Voor kwetsbare inwoners, waaronder ex-gedetineerden, voert uitvoeringsorganisatie Zaffier inkomensbeheer uit. Het product is gericht op preventie en vroegsignalering van schuldenproblematiek. Het werkt coachend en is gericht op (herstel van) financiële zelfredzaamheid van inwoners. Het wordt vooral gebruikt bij kwetsbare jongeren en ex-gedetineerden. Maar het kan ook ingezet worden voor andere kwetsbare inwoners.	Alle inwoners van bergen	Structureel
Samenwerking Belastingdienst, SVB en UWV	Er is op het locatie bij Zaffier een overheids breedloket van Zaffier, belastingdienst SVB en UWV.	Alle inwoners van bergen	Structureel
1	Na het afronden van het schuldhulpverleningstraject laten we de inwoner niet zomaar los. Per persoon wordt gekeken wat er nodig is om weer op eigen kracht verder te kunnen. In een periode van een jaar na het einde van het hulpverleningstraject volgen twee nazorggesprekken. Als het nodig is, wordt extra ondersteuning geboden om te voorkomen dat iemand terugvalt.	Alle inwoners van bergen	Structureel
Collectieve Schuldregelen	We zijn aangesloten bij het Collectieve Schuldregelen van de NVVK. Dit versnelt en vergemakkelijkt het tot stand brengen van minnelijke schuldregelingen. Schuldeisers geven vooraf standaard akkoord op betaalvoorstellen en handelen dossiers collectief af. Mensen met schulden worden sneller geholpen en ervaren daardoor eerder schuldenrust. Ook zijn we aangesloten op het schuldenknooppunt. Dit is een digitale voorziening voor gestandaardiseerd berichtenverkeer tussen schuldhulpverleners en schuldeisers voor het treffen van een schuldregeling. We zetten zo veel als mogelijk saneringskredieten in. Hierdoor hebben mensen met schulden nog maar één schuldeiser.	Alle inwoners van bergen	Structureel

VISH	We nemen deel aan de Verwijsindex Schuldhelpverlening (VISH). Met VISH wordt op een veilige manier aan deurwaarders doorgegeven dat iemand schuldhulp krijgt. Deurwaarders checken het systeem voor ze op pad gaan om beslag te leggen. VISH zorgt voor snelle schuldrust bij mensen met schulden. Ook voorkomt het onnodig oplopende deurwaarderskosten	Alle inwoners van bergen	Structureel
Nederlandse Schuldhulproute	We zijn aangesloten bij de Nederlandse Schuldhulproute. Dit is een publiek private samenwerking van bedrijven, gemeenten, (hulp)interventies en andere samenwerkingspartners. Via deze route krijgen inwoners zelf de regie over hun financiële situatie en schakelen hulp in wanneer dat nodig is. Inwoners die hulp nodig hebben bij hun geldzaken komen zo eerder in beeld, worden sneller bereikt en toegeleid naar passende tools, informatie of hulp.	Alle inwoners van bergen	Structureel
Saneringskrediet	Uitvoeringsorganisatie Zaffier helpt inwoners met schulden via een saneringskrediet. Dit is een vorm van een schuldregeling. Met het saneringskrediet betaalt een inwoner met schulden alle schuldeisers in één keer en houdt dan nog maar één schuld over. Dit geeft rust, ruimte en minder stress. En zorgt dat iemand zich weer kan richten op de toekomst. De schuldenaar krijgt een lening bij de kredietbank die in 3 jaar terugbetaald moet worden. Daarna is de schuldenaar schuldenvrij.	Alle inwoners van bergen	Structureel
Zelfstandige loket Zaffier	Het Zelfstandigenloket van Zaffier is een specifiek loket binnen de dienstverlening van Zaffier dat zich richt op de ondersteuning van zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers (zelfstandigen zonder personeel). Het Ondernemersloket richt zich op bestaande ondernemers, zowel zzp'ers als kleine en middelgrote ondernemingen, die al enige tijd actief zijn of ondernemers die willen starten vanuit de bijstand	Alle inwoners van bergen	Structureel

Pijler 3 Gezondheid

Maatregel	Toelichting	Doelgroep	Structureel of tijdelijk
Gemeentelijk zorgverzekeringspakket	De gemeentepolis (collectieve zorgverzekering voor minima) biedt Bergen aan om inwoners in een kwetsbare positie laagdrempelige toegang tot goede zorg en ondersteuning te garanderen. Onderzoek wijst uit dat de polis een positief maatschappelijk effect heeft. Het is een effectief middel om te komen tot domein overstijgende samenwerking gericht op minima.	Inwoners met een laag inkomen (tot 120% van het wettelijk sociaal minimum)	Structureel
Aanpak van vitale kernen	Via de aanpak van vitale kernen zet de gemeente Bergen extra in op sport, bewegen en evenementen. Dit geeft een extra impuls aan de opdracht om binnen de sociale basis de vitaliteit te bevorderen. Voorzieningen en activiteiten op gebied van sport en bewegen zijn belangrijk om een actieve en gezonde leefstijl onder inwoners te stimuleren. Daarbij is aandacht nodig voor inwoners voor wie een actieve en gezonde leefstijl niet vanzelfsprekend is, moeite hebben daar zelf in te investeren of daarin belemmeringen ervaren. Er wordt gewerkt aan een goede samenwerking met huisartsen om inwoners met psychosociale klachten, bijvoorbeeld ten gevolge van eenzaamheid, te verwijzen naar activiteiten en ondersteuning binnen de sociale basis krijgt steeds meer vorm. Buurtsportcoaches worden ingezet om een gezonde en actieve leefstijl van inwoners te stimuleren.		Structureel
energieklusteam	De gemeente Bergen heeft een energieklusteam opgezet, die inwoners helpt met kleine verduurzamingsklussen. Het energieklusteam geeft advies op maat aan de inwoner. Ook geeft de gemeente Bergen concrete tips aan inwoners over het besparen van energie.		Tijdelijk

Pijler 4 Meedoen

Maatregel	Toelichting	Doelgroep	Structureel of tijdelijk
Maatschappelijke participatieregeling voor volwassenen en kinderen.	Hieronder valt een vergoeding voor: - o De bibliotheek; - o Een sport en kunst- of cultuuractiviteit; - o Bioscoop, theater, festival, dierentuin of concert; - o CJP of museumjaarkaart - o Wonen Plus abonnement Stichting Welzijn - o Vergoeding schoolkosten - o Computerregeling voor kinderen Kinderen: max. € 60 per jaar Volwassenen: max € 325 per jaar	Inwoners met een laag inkomen (tot 120% van het wettelijk sociaal minimum)	Structureel
Jeugdfonds Sport en Cultuur	Bergen verstrekt subsidie aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Dit fonds helpt kinderen uit minimagezinnen door deelname aan sport- en cultuuractiviteiten te bekostigen. Ook kan via dit fonds een zwemdiploma gehaald worden.	Inwoners met een laag inkomen (tot 120% van het wettelijk sociaal minimum)	Structureel
Zwemles (onderdeel van JF)	€ 592 voor zwembaden Hoornse Vaart en De Hout. € 800 voor zwembaden De Beeck en Loos	120% WSM	Structureel
Ondersteuning bij kwetsbare jongeren	Check-In is dé plek waar jongeren tussen de 16 en 27 jaar kunnen aankloppen voor gratis ondersteuning en advies op het gebied van werk, inkomen en onderwijs.	Jongeren tussen de 26-27 jaar	Structureel